ДЕТЕРМІНАНТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Міжнародна колективна монографія

2017

УДК 330.341.1
Х 90

Рекомендовано до друку:

Вченою радою Вищого навчального закладу "Київський університет ринкових відносин" (протокол № 6/17 від 27.06.2017 року)

Вченою радою Криворізького економічного інституту ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана" (протокол № 9 від 24.06.2017 року)

Вченою радою Комратського державного університету (протокол № 7 від 29.06.2017 року)

Рецензенти:

Котелник А.П. – д.е.н. професор (м. Кишинів, Молдова)

Хамніч С.Ю. - д.е.н., професор (м. Дніпро, Україна)

Орленко О.В. – д.е.н., професор (м. Херсон, Україна)

Авторський колектив:

к.е.н. Матвієць М.В. (підр.1.1), к.е.н., доц. Яніогло Н.П. (підр 1.2.); д.е.н., проф. Таранюк Л.М. (підр. 1.3.); к.е.н., доц. Ніколайчук О.А.(підр 1.4); к.е.н., доц. Кірдан О.П. (підр. 1.5.); к.е.н., проф. Морохова В.О., Борзаковська Л.В. (підр. 2.1.); к.е.н., доц. Самойленко І.О., Гнатенко М.К. (підр. 2.2.); д.е.н., проф. Сьомкна Т.В. (підр. 2.3.); к.е.н., доц. Клиновий Д.В. (підр. 2.4.); к.е.н. Ганущак Т.В. (підр. 2.5.); к.е.н., доц. Ледян Т.О., к.е.н., доц. Мацюра С.І. (підр. 3.1.); к.е.н., доц. Черевань І.В. (підр. 3.2., 4.1.); д.е.н., проф. Коваленко Ю.М., Біловус Т.В. (підр. 3.3.); д.е.н., проф. Храпкіна В.В. (підр. 3.4.); д.е.н., проф. Охрименко І.В. (підр. 4.1.); к.е.н., доц. Кара М.Ф. (підр. 4.2.); д.е.н., доц. Левитська А.П. (підр. 4.3.); к.е.н., доц. Бородіна О.М. (підр. 4.4.); Геращенко В.О. (підр. 4.5); д.п.н., проф. Матукова Г.І. (підр. 5.1.); д.е.н., проф. Комеліна О.В., к.е.н., доц. Дубова В.В. (підр. 5.2.); к.е.н., доц. Радько В.М. (підр. 5.3.); Бабенко О.І. (підр. 5.4.); к.е.н., доц. Плотнікова Л.І. (підр. 4.5., 5.5.)., к.т.н. Романенко М.В. (підр.5.5.).

Х 90 **Детермінанти інноваційного розвитку соціально економічних систем** [Текст] : [Монографія]/За заг. ред. д.е.н., проф. Храпкіної В. В.; ВНЗ «Київський університет ринкових відносин». – Вінниця: ПП«ТД«Едельвейс і К», 2017. – 294 с.

ISBN978-617-7237-37-1

Міжнародна колективна монографія присвячена дослідженню сучасного стану та проблем інноваційного розвитку соціально-економічних систем, а також пошуку ефективних напрямів їх вирішення.

Рекомендується для науковців, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів, студентів економічних спеціальностей, працівників органів державного управління та місцевого самоврядування, фінансових органів.

УДК 330.341.1

ISBN978-617-7237-37-1

© Київський університет ринкових відносин, 2017 р.
© Комратський державний університет, 2017 р.
© Криворізький економічний інститут, 2017 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

1.1 Теоретико-методологічні засади інноваційного потенціалу у контексті гуманітаризації освіти 11
1.2. Методологічне обґрунтування необхідності організаційних інновацій на підприємстві 19
1.3. Моделювання реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств при виборі напрямів його проведення як складової інноваційного розвитку соціально-економічних систем 28
1.4. Зміст та домінантні характеристики інтелектуального підприємництва в системі інноваційного розвитку соціально-економічних систем 37
1.5. Наукові засади прийняття рішень у аграрній політиці для досягнення добробуту суспільства 46

РОЗДІЛ 2.
МЕХАНІЗМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

2.1. Система управління інноваційними процесами промислових підприємств на засадах маркетингу 55
2.2. Діяльність енергетичної служби в державному секторі в рамках приватно - державного партнерства 64
2.3. Адаптаційні детермінанти сучасного корпоративного бізнесу 74
2.4. Базові засади рентного механізму управління природними ресурсами місцевих громад 81
2.5. Удосконалення механізму управління забезпеченням фінансової безпеки суб'єкта господарювання торговельної галузі 108

РОЗДІЛ 3.
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

3.1. Удосконалення фінансового механізму інноваційного розвитку економіки України 123
3.2. Ефективність лізингової діяльності та механізми посилення його інноваційної спрямованості 132
3.3. Фінансове забезпечення інвестиційного процесу: теоретичний аспект 149
3.4. Сучасні підходи і методи визначення фінансової безпеки в системі інноваційного розвитку підприємства 156

РОЗДІЛ 4.
СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ НА МЕЗО- ТА МАКРОРІВНІ

4.1. Аналіз розвитку соціально-економічних систем на макрорівні 174
4.2. Удосконалення внутрішньогосподарських відносин в ході перебудови сільської економіки 189
4.3. Напрямки розвитку державної інноваційної регіональної політики 198
4.4. Сучасні методи соціально-економічного розвитку регіонів України. . . . 211
4.5. Державна підтримка розвитку кластерних ініціатив для мобілізації потенціалу регіону. 219

РОЗДІЛ 5.
ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БАЗОВОЇ ЛАНКИ ЕКОНОМІКИ

5.1. Мотиваційний механізм управління персоналом: теорія і практика сучасної компанії 231
5.2. Актуальність методів управління витратами і ключові концепції управління інноваційним розвитком підприємства 240
5.3. Теоретичні концепції конкурентоспроможності в обґрунтуванні стратегії її забезпечення на інноваційній основі 249
5.4. Оцінка конкурентоспроможності діяльності виноробних підприємств Республіки Молдова в рамках автономно – територіального утворення Гагаузія. 262
5.5. Маркетингова стратегія розрахунку вартості підприємств. 279

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СПІВАВТОРІВ МОНОГРАФІЇ
. 290

СОДЕРЖАНИЕ

ГЛАВА 1.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ

1.1 Теоретико-методологические основы инновационного потенциала в контексте гуманитаризации образования 11
1.2. Методологическое обоснование необходимости организационных инноваций на предприятии 19
1.3. Моделирование реинжиниринга бизнес-процессов промышленных предприятий при выборе направлений его проведения как составляющей инновационного развития социально-экономических систем 28
1.4. Содержание и доминантные характеристики интеллектуального предпринимательства в системе инновационного развития социально-экономических систем 37
1.5. Научные основы принятия решений в аграрной политике для достижения благосостояния общества 46

ГЛАВА 2.
МЕХАНИЗМЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ

2.1. Система управления инновационными процессами промышленных предприятий на принципах маркетинга 55
2.2. Деятельность энергетической службы в государственном секторе в рамках частно – государственного партнерства 64
2.3. Адаптационные детерминанты современного корпоративного бизнеса 74
2.4. Базовые принципы рентного механизма управления природными ресурсами местных сообществ 81
2.5. Совершенствование механизма управления обеспечением финансовой безопасности предприятия торговой отрасли 108

ГЛАВА 3.
ФИНАНСОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ

3.1. Совершенствование финансового механизма инновационного развития экономики Украины 123
3.2 Эффективность лизинговой деятельности и механизмы усиления ее инновационной направленности 132
3.3. Финансовое обеспечение инвестиционного процесса: теоретический аспект 149
3.4. Современные подходы и методы определения финансовой безопасности в системе инновационного развития предприятия 156

ГЛАВА 4.
СТРАТЕГИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ НА МЕЗО- И МАКРОУРОВНЕ

4.1. Анализ развития социально-экономических систем на макроуровне . . . 174
4.2. Совершенствование внутрихозяйственных отношений в ходе переустройства сельской экономики 189
4.3. Направления развития государственной инновационной региональной политики. 198
4.4. Современные методы социально-экономического развития регионов Украины 211
4.5. Государственная поддержка развития кластерных инициатив для мобилизации потенциала региона 219

ГЛАВА 5.
ИННОВАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ БАЗОВОГО ЗВЕНА ЭКОНОМИКИ

5.1. Мотивационный механизм управления персоналом: теория и практика современной компании 231
5.2. Актуальность методов управления затратами и ключевые концепции управления инновационным развитием предприятия 240
5.3. Теоретические концепции конкурентоспособности в обосновании стратегии ее обеспечения на инновационной основе 249
5.4. Оценка конкурентоспособности деятельности винодельческих предприятий Республики Молдова в рамках автономно- территориального образования Гагаузия. 262
5.5. Маркетинговая стратегия рассчета стоимости предприятий 279

ИНФОРМАЦИЯ О СОАВТОРАХ МОНОГРАФИИ 290

CONTENT

CHAPTER 1
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SOCIAL AND ECONOMIC SYSTEMS

1.1. 1.1 Theoretical and methodological basis of innovation potential in the context of humanization of education 11
1.2. Methodological Grounds for the Necessity of Organizational Innovations at the Enterprise 19
1.3. Modeling of Reengineering Business Processes at the Industrial Enterprises while Choosing Directions for its Implementation as a Part of Innovative Development of Social and Economic Systems 28
1.4. The Essential Characteristics of Intellectual Enterprise in the Innovative Development of Social and Economic Systems 37
1.5. Scientific Principles for Making Decisions in the Agrarian Policy to Improve the Prosperity of the Society 46

CHAPTER 2
MECHANISMS FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SOCIAL AND ECONOMIC SYSTEMS

2.1. The System of Managing the Innovative Processes at the Industrial Enterprises under the Principles of Marketing 55
2.2. Energy Service Activity in the Public Sector under Public-Private Partnership 64
2.3. Adaptive Determinants of the Modern Corporate Business 74
2.4. Basic Principles of the Rent Mechanism in the Managing of Natural Resources of Local Public 81
2.5. Improvement of Management Tool by Providing Financial Security of the Enterprise in the Trading Network 108

CHAPTER 3
FINANCIAL SECURITY OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SOCIAL AND ECONOMIC SYSTEMS

3.1. Improvement of Financial Mechanism for Innovative Development of the Economy in Ukraine 123
3.2. Effectiveness of Leasing Activity and Mechanisms for Reinforcing its Innovative Direction 132
3.3. Financial Security of Investment Process: Theoretical Aspect 149
3.4. Modern Approaches and Methods for Defining Financial Security in the System of Innovative Development of the Enterprise 156

CHAPTER 4
STRATEGIES OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SOCIAL AND ECONOMIC SYSTEMS AT MEZO- AND MACRO LEVELS

4.1. Analysis of the Development of Social and Economic Systems at the Macro Level 174
4.2 Improvement of Internal Economic Relations in the Course of Reconstruction of the Rural Economy. 189
4.3. Main directions of state and innovation regional policy. 198
4.4. Modern methods of socio-economic development of Ukrain's regions 211
4.5. State support for the development of cluster mobilization initiatives of the region's potential 219

CHAPTER 5
INNOVATIVE ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF THE BASIC UNIT OF THE ECONOMY

5.1. Motivational mechanism of Human resource management: theory and practice of a modern company. 231
5.2. Relevance Of Cost Management Techniques And Key Management Concepts To Innovative Development Of The Enterprise 240
5.3. Theoretical concept of competitiveness in justifying its strategy to provide innovative basis 249
5.4. Assessment of competitiveness of the activity of the wine-making enterprises of the Republic of Moldova within the framework of autonomous territorial unit of Gagauzia. 262
5.5. Marketing strategy calculating the cost of business 279

INFORMATION ON MONOGRAPH'S SOVATTORS 290

1. Соложенцев Е.Д. Сценарное логико–вероятностное управление риском в бизнесе и технике. – СПб.: Издательский дом «Бизнес–пресса», 2004. – 432 с.

2. Комплексная оценка эффективности мероприятий, направленных на ускорение научно–технического прогресса: Методические рекомендации и комментарии к ним. – М.: Информэлектро, 1989.

3. Harrod R.F. Theory of imperfect completion revised. N.Y., 1952.

4. Горемыкин В.А. Лизинг. Учебник. Издание 2–е, исправленное и дополненное. – Москва: Издательский дом «Филинъ». 2008. – 944 с.

3.3. Фінансове забезпечення інвестиційного процесу: теоретичний аспект

Результативне реформування економіки держави у нестійких умовах господарювання потребує широкомасштабних трансформаційних процесів у всіх сферах суспільного життя. Векторально спрямовані на економічне зростання структурно-технологічні перетворення потребують потужного фінансового забезпечення, зокрема, шляхом інвестування. Інвестиційні процеси позитивно впливають на загальні макроекономічні показники економічного розвитку країни, виступають своєрідним індикатором фундаментального становлення максимально ефективного господарювання [10, С. 16].

Для пожвавлення економіки країни необхідний значний приплив інструментів для інвесторів, які б зуміли найбільш успішно адаптуватися до умов ринку та забезпечити високу віддачу від засобів інвестування. Інвестори зацікавлені в отриманні найбільшого прибутку (доходу) і не зацікавлені у вкладанні коштів у неефективні проекти. При цьому першочергове значення приділяється реальному інвестуванню, що вважається основою економічної діяльності, а для більшості суб'єктів господарювання воно є єдиним видом інвестування. В той же час, в умовах жорсткої конкуренції та правил ведення бізнесу, що постійно змінюються, надзвичайно важливим залишається забезпечення стійкого фінансового стану підприємства в процесі його виробничо-господарської діяльності [17].

Через сучасні особливості інвестиційних процесів (нерівномірність охоплення інвестиціями економіки різних країн світу, недостатній обсяг інвестицій у країни, що розвиваються, зміщення центру уваги міжнародного інвестування у сферу послуг) питання джерел фінансування інвестицій стає вельми актуальним. Виникає необхідність теоретичного дослідження та аналізу сучасних особливостей джерел фінансування інвестицій для технологічних та економічних перетворень.

Базовим елементом інвестиційного процесу є поняття «інвестиція», щодо визначення якого є безліч різноманітних думок у науковій літературі, неузгодженість та відсутність єдності. Ми ж поділяємо думку,

що під «інвестиціями» слід розуміти вкладення капіталу (грошових, матеріальних і нематеріальних цінностей) у фінансові та реальні активи з метою отримання прибутку (доходу) і / або зростання вартості капіталу [5, С. 77].

Що стосується інвестиційного процесу, то нам імпонує ґрунтовне його визначення в науковій праці Т. Майорової [8], яка із застосуванням системного підходу визначила його сутність, розглянула особливості та специфіку на різних рівнях реалізації. Цей автор пропонує розглядати інвестиційний процес, з одного боку, як підсистему економічної системи, а з іншого – як окрему систему, що включає в себе сукупність взаємопов'язаних елементів однієї складної динамічної системи – інвестиційної сфери, яка перебуває в стані постійних змін під впливом багатьох внутрішніх і зовнішніх системоутворюючих факторів, направлених на перетворення інвестиційних ресурсів у нові доходні активи – фінансові, реальні та людські [8, С. 142].

Однією із найважливіших проблем реалізації інвестиційного процесу є його фінансове забезпечення на основі:

– реалізації інвестиційних проектів у запланованому обсязі;

– оптимізації структури інвестицій і необхідних платежів (податків, відсоткових виплат по кредиту тощо);

– зниження ризиків проектів;

– необхідного співвідношення власних і позикових коштів [12].

Фінансове забезпечення є одним із складових елементів фінансово-кредитного механізму поряд з управлінням фінансовою діяльністю, фінансовим регулюванням, фінансовим плануванням і прогнозуванням та іншими. Водночас, ураховуючи роль кожного елемента в процесі інвестиційного розвитку, слід акцентувати увагу на фінансовому забезпеченні, без якого неможливе створення належних умов для реалізації та впровадження інвестиційних проектів.

У цілому, оцінюючи погляди вчених на сутність фінансового забезпечення, можна виділити низку чинників, що обґрунтовують сутність цього поняття як:

1) сукупності економічних відносин;

2) частини фінансового механізму;

3) пошуку, формування та використання фінансових ресурсів;

4) процесу організації фінансування.

Так, С. Юрій трактує фінансове забезпечення як формування цільових грошових фондів у достатньому розмірі та їх ефективне використання [7, С. 75]. Як основний метод фінансового впливу на соціально-економічний розвиток розглядає його В Оспіщев [9, С. 132]. В. Родіонова під фінансовим забезпеченням розуміє покриття витрат за

рахунок фінансових ресурсів, що акумулюються суб'єктами господарювання та державою [14, С. 272]. Натомість М. Забаштанський визначає його як відносини з приводу формування та розподілу обсягу фінансових ресурсів, достатніх для виконання виробничих завдань, інвестиційно-інноваційного розвитку та підтримки фінансової стійкості суб'єктів господарювання [4]. Головне в цьому те, що фінансове забезпечення полягає у виділенні певної суми фінансових ресурсів на розв'язання окремих завдань фінансової політики суб'єкта господарювання. При цьому розрізняють його забезпечувальну й регулятивну дію. Забезпечувальна дія проявляється у визначенні джерел фінансування, тобто покритті повсякденних потреб, і характеризує пасивний вплив фінансового забезпечення. Регулятивна ж дія здійснює вплив через виділення достатніх коштів і через конкретну форму фінансового забезпечення й характеризує його активний вплив. У цілому ж дія фінансового механізму спрямована на реалізацію економічних інтересів учасників фінансових відносин [18, С. 207].

Фінансове забезпечення є найсуттєвішою складовою інвестиційного забезпечення. Однією з найбільших проблем, що виникає в процесі здійснення інвестиційної діяльності суб'єктом господарювання, є пошук ефективних джерел і ресурсів інвестицій. Під інвестиційними ресурсами пропонується розуміти всі форми капіталу, що залучається для фінансування інвестиційних потреб. Таке формулювання, на наш погляд, підкреслює розмаїття видів і форм, в яких виступає капітал, що використовується для здійснення інвестиційної діяльності, а також можливостей щодо його залучення, чим, власне, і зумовлюється наявність безлічі класифікаційних критеріїв і самих класифікацій інвестиційних ресурсів. Такі поділяють, зокрема, за титулом власності – власні, залучені та позикові; за відношенням джерела залучення до підприємства – внутрішні та зовнішні; за часовим періодом залучення – довгострокові та короткострокові; за натурально-речовинною формою залучення – грошові, фінансові, матеріальні та нематеріальні; за національною приналежністю власників капіталу – вітчизняні й іноземні; за цільовими напрямками використання – призначені для реального та фінансового інвестування; за забезпеченням окремих стадій інвестиційного процесу – такі, що забезпечують передінвестиційні, інвестиційні та постінвестиційні стадії [1, С. 103].

Інвестиційний процес на практиці – це безперервний пошук найбільш вигідних і оригінальних рішень, а його фінансування є логічним продовженням реалізації найбільш вдалого проекту. Фінансове забезпечення може здійснюватися різними способами і з різних джерел. І

вибір найбільш ефективного джерела інвестування в кожному випадку є індивідуальним.

Природні джерела існування, запаси, засоби виробництва і можливості, якими можна скористатися в разі потреби, а також кошти, цінні папери, інші цінності та результати діяльності – це ресурси. Вони можуть бути об'єктом власності, використання, володіння, позики тощо [6].

Фінансові ресурси, зокрема грошові кошти, в інвестиційній діяльності відіграють найбільшу роль. По-перше, вони можуть трансформуватися у будь-яку іншу форму інвестиційних ресурсів шляхом придбання предметів та засобів праці, інновацій, робочої сили та інших елементів виробництва, а, по-друге, тільки грошові кошти дають мобільну можливість інвестору вибирати будь-який об'єкт інвестування.

При здійсненні інвестиційної діяльності, необхідно враховувати весь спектр можливих джерел фінансування інвестицій, який включає три основні групи: власні, залучені і позичкові.

Власні кошти підприємств формуються внаслідок його фінансово-господарської діяльності. До їх складу входять: чистий прибуток, амортизаційні відрахування, строкові та поточні депозити, відсотки за наданими кредитами та мобілізовані внутрішні резерви.

До залучених джерел фінансування інвестиційної діяльності відносять кошти, надані на постійній основі, по яким може здійснюватися виплата власникам цих ресурсів доходу (у вигляді дивідендів чи процентів) і які можуть практично не повертатись власникам. До їх складу входять додаткова емісія акцій, додаткові внески (паї) у статутний капітал, цільове державне чи комерційне фінансування без повернення та безкоштовній основі тощо.

Під позиковими джерелами фінансування інвестиційної діяльності розуміють грошові кошти, отримані в позику на визначений термін, які і підлягають поверненню з виплатою відсотків. До них включають: кошти, які отримані від випуску облігацій, інших боргових зобов'язань, а також кредити банків, інших фінансово-кредитних установ, держави, різні види фінансового лізингу, що є альтернативою банківському кредитуванню [16, С. 216].

В економічній літературі за аналізу джерел фінансування інвестицій перш за все виділяють внутрішні та зовнішні джерела інвестування. Слід розрізняти внутрішні і зовнішні джерела фінансування інвестицій на макроекономічному та мікроекономічному рівнях. На макроекономічному рівні до внутрішніх джерел фінансування інвестицій можна віднести державне бюджетне фінансування, заощадження населення, накопичення підприємств, банків, інвестиційних фондів, недержавних пенсійних

фондів, страхових компаній тощо. До зовнішніх – іноземні інвестиції, кредити та позики. На мікроекономічному рівні внутрішніми джерелами інвестування є: прибуток, амортизація, інвестиції власників підприємства; зовнішніми – державне фінансування, інвестиційні кредити, кошти, що залучаються шляхом розміщення власних цінних паперів.

Крім того, джерела фінансування інвестиційних процесів поділяють на бюджетні та позабюджетні. До бюджетних відносять кошти держави та кошти місцевих бюджетів. Позабюджетні складаються з власних джерел, кредитування капітальних вкладень, інвестиційного податкового кредиту, лізингового, проектного та венчурного фінансування тощо.

При класифікації джерел інвестування необхідно враховувати специфіку різних організаційно-правових форм підприємницької діяльності. Так, для підприємств, що перебувають у приватній або колективній власності, внутрішніми джерелами можуть виступати особисті накопичення власників підприємств. Для підприємств, що перебувають у спільній із зарубіжними фірмами власності, інвестиції іноземних співвласників також слід розглядати як внутрішнє для даного підприємства джерело. Загалом, реформування системи господарювання, розвиток форм власності й організаційно-правових форм підприємств обумовили появу широкого набору джерел і засобів фінансування [17].

Перелік усіх можливих джерел інвестування за каналами надходження інвестиційних коштів наведено в Законі України «Про інвестиційну діяльність» [13], де вони включають:

- власні фінансові ресурси інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб тощо);
- позичкові фінансові кошти інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);
- залучені фінансові кошти інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб);
- бюджетні інвестиційні асигнування;
- безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств і громадян.

Освоєння інвестицій здійснюється через фінансування інвестицій, інвестиційний процес проходить стадію капіталізації, у будівельне виробництво залучаються фінансові і матеріально-технічні ресурси, які шляхом освоєння перетворюються на капітальні активи.

Освоєння інвестицій шляхом будівництва, реконструкції або технічного переозброєння складається з кількох послідовних етапів, обов'язковими з яких є: фінансування будівництва, забезпечення будов матеріально-технічними ресурсами та технологічним обладнанням,

виробництво будівельно-монтажних робіт, виконання пусконалагоджувальних робіт, приймання виконаних робіт та готового об'єкта інвестором (введення в експлуатацію), розрахунки за виконані роботи.

За інших джерел фінансування, тобто за участю приватних фірм, інституційних інвесторів або громадян, фінансування здійснюється відповідно до угоди, укладеної між інвестором (інвесторами) і банком або договором, що укладається між організацією, якій доручається централізація коштів і фінансування проектів, та інвесторами. При змішаних джерелах фінансування його оформлення проводиться у порядку, встановленому для фінансування капітального будівництва за рахунок державних коштів [11].

Усі методи фінансування мають певні переваги та недоліки, що їх необхідно враховувати та які мають рекомендований характер. Головні критерії оптимізації співвідношення власних, залучених та позичкових джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства такі [2]:

– необхідність забезпечення високої фінансової стійкості;

– максимальна сума прибутку від інвестиційної діяльності, що залишається в розпорядженні підприємства при різних співвідношеннях джерел;

– показники використання інвестиційних ресурсів підприємством за останні роки (чим більше період аналізується, тим краще).

Заключним етапом управління формуванням інвестиційних ресурсів є визначення конкретних джерел їхнього залучення. Наразі визначення джерел формування інвестиційних ресурсів є одним з найважливіших завдань для успішного функціонування та реалізації інвестиційних проектів. Важливою особливістю вибору джерел їх формування є досить широка їх альтернативність для задоволення одних і тих самих інвестиційних потреб.

Стабілізація та розвиток економіки України значною мірою залежать від того, наскільки ефективною є інвестиційна діяльність. У цьому велику роль відіграє держава, яка за допомогою методів економічного регулювання може цілеспрямовано впливати не тільки на формування внутрішніх та приплив зовнішніх інвестицій, а й створити умови для їх спрямування в реальний сектор економіки. Розв'язання проблеми інвестування надасть змогу забезпечити прогресивну реструктуризацію на всіх рівнях, перехід до високорозвиненої економіки, тобто до інноваційного розвитку. Згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність» інвестування здійснюється:

– громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а також громадськими і релігійними

організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності;

- органами місцевого самоврядування;
- іноземними громадянами, юридичними особами та державами;
- громадянами та юридичними особами України, іноземних держав в межах спільного інвестування [13; 15].

Актуальним та практично важливим завданням на сучасному етапі є пошук адекватних інструментів, методів та інституційних форм позичкового фінансування цілей державної інвестиційної політики. При цьому має враховуватися міжнародний досвід у цій сфері, що передбачає прямі запозичення центрального уряду; муніципальні запозичення; запозичення уповноважених державою фінансових інститутів [3, С. 67].

Отже, фінансове забезпечення інвестиційних процесів характеризує здатність фінансової системи сформувати такі економічні відносини між суб'єктами відтворювального процесу щодо руху фінансових ресурсів, що забезпечують необхідний для гарантування національної економічної безпеки та задоволення соціально-економічних потреб суспільства розвиток економіки.

Перелік використаних джерел:

1. Бутенко А. І. Ключові аспекти інвестиційного забезпечення підприємства. // Бутенко А. І., Дискіна А. А. Економіка: реалії часу. 2013. № 1 (6). С. 101–106.

2. Гриньова В. М. Інвестування: підручник. // Гриньова В. М., Коюда В. М., Лепейко Т. І., Коюда О. П. - Київ; Знання, 2008. 452 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу до джерела: http://westudents.com.ua/glavy/26807-rozdl-9-fnansove-zabezpechennya-nvestitsynogo-protsesu.html.

3. Жаліло Я. А. Щодо шляхів позичкового фінансування державою інвестиційних проектів. Стратегічні пріоритети. 2008. №1(6). С. 66–73.

4. Забаштанський М. М. Фінансове забезпечення комунальної сфери: автореф. Дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь, 2009. 22 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу до джерела: http://www.disslib.org/finansove-zabezpechennja-komunalnoyi-sfery.html.

5. Коваленко Ю. М. Економічна сутність інвестицій. Формування ринкових відносин в Україні. 2011. № 1 (116). С. 74–78.

6. Коваленко Ю. М. Управління фінансовими інвестиціями: дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / Національний університет ДПС України. Ірпінь. 2004. 245 с.

7. Ковальчук В. А. Концепція фінансового забезпечення реалізації національних інвестиційних проектів. Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції. 2015. № 1. С. 74–82.

8. Майорова Т. В. Системний підхід у визначенні сутності інвестиційного процесу. Фінанси, облік і аудит. 2011. Вип. 17. С. 137–147.

9. Оспіщев В. І. Фінанси: навч. посіб.// Оспіщев В. І., Близнюк О. П., Лачкова Л. І. та ін.: Київ: Знання, 2006. 415 с.

10. Панкратьєва Т. Л. Інвестиційний процес та його інтенсифікація у сільському господарстві: теоретичний аспект. Молодий вчений. 2014. № 8 (11). С. 15–21.

11. Пересада А. А. Інвестиційний аналіз: навч.-метод.посіб. для самост. вивч. дисц.// Пересада А. А., Коваленко Ю. М., Онікієнко С. В. Київ: Вид-во КНЕУ, 2003. 134 с.

12. Пєтухова О. М. Інвестування: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2014. 336 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу до джерела: http://pidruchniki.com/2001120263345/investuvannya/finansove_zabezpechennya_investitsiynogo_protsesu.

13. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. [Електронний ресурс] // Режим доступу до джерела: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12 (дата звернення: 02.06.2017).

14. Родионова В. М. Финансы: учебник. Москва: Финансы и статистика, 1993. 432 с.

15. Семенов А. Г. Аналіз джерел фінансування інвестицій у сучасних умовах розвиту економічної системи України. [Електронний ресурс] // Режим доступу до джерела: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2013/8.pdf.

16. Смолянська О. Ю., Смолянський Ю. В. Теоретичні аспекти управління джерелами фінансування інвестиційної діяльності підприємств АПК. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. 2012. Вип. 1 (4). Т. 3. С. 214–219.

17. Шафранська Т. Ю. Фінансове забезпечення інвестиційного процесу. Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки . Інвестиційна діяльність і фондові ринки. 2014. № 4. [Електронний ресурс] // Режим доступу до джерела: http://rusnauka.com/ 38_NIEK_2014/ Economics/4_181892.doc.htm.

18. Щур Р. І. Теоретичні засади фінансового забезпечення інвестиційного розвитку. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2010. Вип. 6. Т. 2. С. 204–212.

3.4. Современные подходы и методы определения финансовой безопасности в системе инновационного развития предприятия

Эффективное управление финансовой системой предприятия в современных условиях сталкивается с рядом проблем, к числу которых относят оценку общего состояния системы и разработку эффективных инструментов воздействия на нее.

Финансы предприятия имеют достаточно сложную структуру. Они связаны с движением товаров и услуг, государственным бюджетом, исполнением обязательств перед работниками, контрагентами, кредиторами и др. Вследствие этого при рассмотрении финансовых потоков удобно выделять часть, связанную с удовлетворением текущих потребностей предприятия, и часть, связанную с потребностями расширенного воспроизводства.

Движение денежных средств предприятия находится под влиянием